

INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING JAMOAT XAVFSIZLIGINI TAMINLASHDAGI O'RNI VA UNING AHAMIYATI

Jamoat xavfsizligi universiteti ofitseri podpolkovnik

Xikmatov Said Safoyevich

Annotatsiya: Ushbu maqolada jamoat xavfsizligida innovatsion texnologiyalarini o'ri batafsil yoritilgan. Shuningdek, Jamoat xavfsizligini ta'minlashda qonun hujjatlarni qabul qilingan hamda vazifalarni amalga oshirishda yuzaga keladigan tahdidlar va chora-tadbirlar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: konsepsiya, axborot texnologiyalari, jamoat xavfsizligi, innovatsiya texnologiyalari, axborotni muhofaza qilish.

Jamiyatni axborotlashtirish – yuridik va jismoniy shaxslarning axborotga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish uchun axborot resurslari, axborot texnologiyalari hamda axborot tizimlaridan foydalangan holda sharoit yaratishning tashkiliy ijtimoiy iqtisodiy va ilmiy – texnikaviy jarayonidir. Jamiyatni axborotlashtirish jarayoni quyidagi qator muammolarning hal etilishini talab etadi¹:

1. Hisoblash texnikasi vositalarini jamiyat faoliyatining barcha tarmoqlariga tadbiq qilish.
2. Jamiyat a'zolarini hisoblash texnikasi vositalaridan samarali foydalanishga o'rgatish.
3. Jamiyat a'zolarining turli xil ehtiyojlarini qondirishda axborot resurslaridan to'la va samarali foydalanishlarini ta'minlash.

Jamiyatni innovatsiyalashtirishda axborot zaxiralari muhim rol o'ynaydi. Uni talqin etish va muhokama qilish axborotlashgan jamiyatga o'tish davri haqida gap borgan davrdan davom etib keladi. Bu masala bo'yicha ko'plab nashrlar e'lon qilingan, ularda turli fikrlar, tushunchalar o'z aksini topgan. Boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayoni ma'lumotlarning ulkan oqimida axborotlarni ko'rib chiqish, tahlil etish va oqilona foydalanishni ko'zda tutadi².

O'zbekiston innovatsiya va kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi xalqaro xavfsizlik tizimiga Markaziy Osiyoda birinchilardan bo'lib qo'shildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi loyihalarni boshqarish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2017-yil 29-avgustdagi PQ-3245-son qarorini bajarish yuzasidan hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda axborot va jamoat xavfsizligi, shuningdek huquq-

¹ Maraximov A.R., Raxmankulova SI. Internet va undan foydalanish. - Toshkent, 2011 y.

² Abduqodirov A., Xaitov A., Rashidov R. Axborot texnologiyalari.- T.: «O'qituvchi»,2012 y.

tartibotni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlarni kuchaytirish, "Xavfsiz shahar" yagona apparat-dasturiy kompleksini yaratish loyihasining o'z vaqtida va sifatli amalga oshirilishini ta'minlash vazifalari belgilandi. Quydagilar sohaning eng asosiy vazifalari hisoblanadi³:

➤ amaldagi qonun hujjatlariga muvofiq innovatsiyalashtirish obyektlarini attestatsiyadan o'tkazish;

➤ davlat organlariga axborot tizimlari va resurslari axborot xavfsizligi siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirishda ko'maklashish;

➤ belgilangan vazifalarga muvofiq axborot xavfsizligi va jamoat huquq-tartibotini profilaktika qilish va ta'minlash sohasida xalqaro hamkorlikni tashkil qilish.

Zamonaviy jamiyat hayotida ta'limning o'rni asosan axborot jamiyati tushunchalarida, innovatsiya sivilizatsiyasini shakllantirish va ta'limni axborotlashtirishda o'z aksini topgan bilim va ma'lumotlarning rolining oshishi bilan belgilanadi. Kompyuter texnologiyalarini keng joriy etish natijasida kelib chiqayotgan jamiyatda yuz berayotgan innovatsion o'zgarishlar sharoitida chet ellarda zamonaviy ta'limni rivojlantirishning eng dolzarb vazifalaridan biri bu axborotlashtirish va axborot jamiyatida ta'limni rivojlantirishning global tendentsiyalarini amalga oshirishdir.

Jamiyatni axborotlashtirish jarayonini 5 asosiy yo'nalishga ajratish mumkin: - mehnat, texnologik va ishlab chiqarish jarayoni vositalarini kompleks avtomatlashtirish;

- ilmiy tadqiqotlar, loyihalash va ishlab chiqarish jarayonlarini axborotlashtirish;

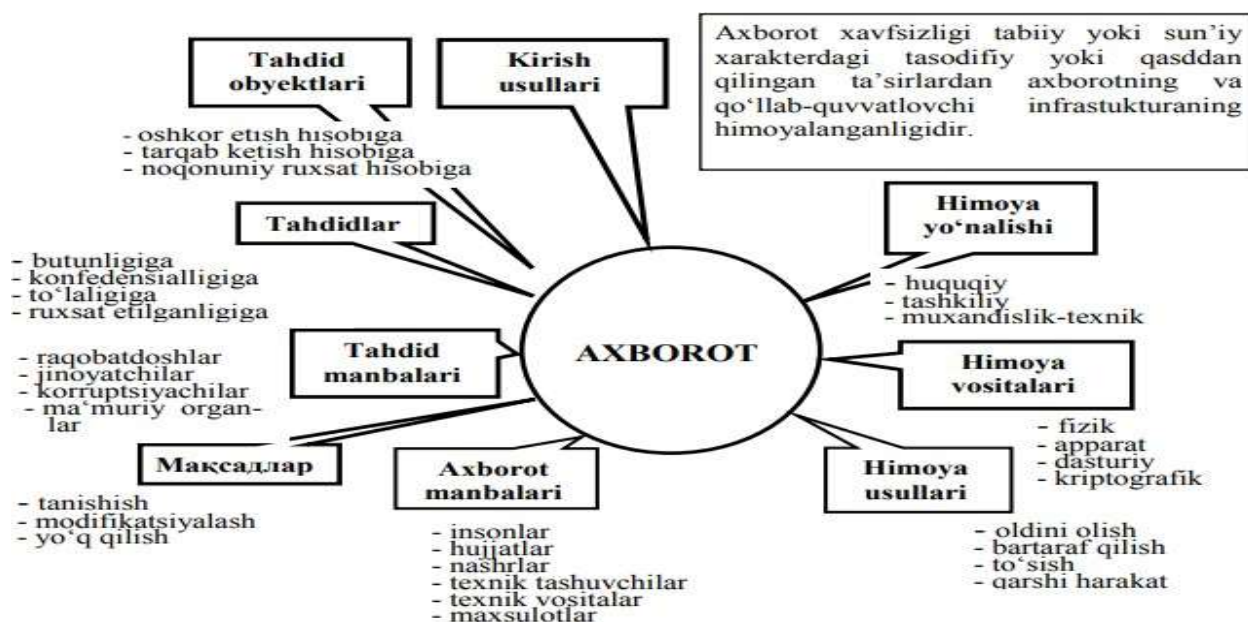
- tashkiliy – iqtisodiy boshqarishni avtomatlashtirish;

- ta'lim va kadrlar tayyorlash jarayonini innovatsiyalashtirish.

Axborotni muhofaza qilish sohasidagi ishlar holatining tahlili shuni ko'rsatadiki, muhofaza qilishning to'liq shakllangan konsepsiyasi va tuzilishi hosil qilingan, uning asosini quyidagilar tashkil etadi: – sanoat asosida ishlab chiqilgan, axborotni muhofaza qilishning o'ta takomillashgan texnik vositalari; – axborotni muhofaza qilish masalalarini hal etishga ixtisoslashtirilgan tashkilotlarning mavjudligi; – ushbu muammoga oid yetarlicha aniq ifodalangan qarashlar tizimi; – yetarlicha amaliy tajriba va boshqalar. Biroq, xorijiy matbuot xabarlariga ko'ra ma'lumotlarga nisbatan jinoiy harakatlar kamayib borayotgani yo'q, aksincha barqaror o'sish tendensiyasiga ega bo'lib bormoqda. Jumladan, jamoat xavfsizligini ta'minlash yo'nalishidagi ishlarni

³ Qodirov T., Ernazarov A. Kompyuterda ishlashni o'rganamiz. Metodik qo'llanma. -A.Avloniy nomdagi XTXQTMOMI, 2016 y.

“Xalq manfaatlariga xizmat qilish” tamoyili asosida tashkil etishning mutlaqo yangi mexanizm va tartiblari joriy etilib, davlat organlarining jamoatchilik tuzilmalari bilan o‘zaro maqsadli hamkorligi yo‘lga qo‘yildi (1-rasm).

1-rasm. Jamoat xavfsizligida axborotni muhofaza qilishning o'рни

Xulosa o`rinda aytish mumkinki, axborot xavfsizligi tizimi – davlatning axborot sohasidagi siyosatini mamlakatda milliy xavfsizlikni ta`minlash davlat siyosati bilan chambarchas bog`laydi. Bunda axborot xavfsizligi tizimi davlat siyosatining asosiy tashkil etuvchilarini yaxlit bir butunlikka birlitiradi. Bu esa axborot xavfsizligining roli va uning mamlakat milliy xavfsizligi tizimidagi mavqeinibelgilaydi.

ADABIYOTLAR RO`YXATI

1. B.Boltayev, A.Azamatov va boshqalar. Informatika. 7-sinf uchun darslik(tajriba-sinov).-T., 2017 y.
2. Maraximov A.R., Raxmankulova SI. Internet va undan foydalanish,- Toshkent, 2011 y.
3. Qodirov T., Ernazarov A. Kompyuterda ishlashni o`rganamiz. Metodik qo`llanma. -A.Avloniy nomdagi XTXQTMOMI, 2016 y.
4. Ikromova X.Z. AKT va Internet texnologiyalaridan foydalanishni o`rganish. – Toshkent: O`zMU nashriyoti, 2010 y.
5. B.Boltayev, A.Azamatov va boshqalar. Informatika. 7-sinf uchun darslik(tajriba-sinov).-T., 2017 y.
6. Abduqodirov A., Xaitov A., Rashidov R. Axborot texnologiyalari.- T.: